

ninger, hvormed man dengang gif ind paa den, skjøndt det jo maa erindres, at de, som hidtil havde holdt paa dette Forholds Afløsning ved Lov, ingenlunde gif ind paa den med den Bevidsthed, at dermed skulde Forholdet være endeligt ordnet; tvertimod det blev bestemt udtalt af dem, at man paa ingen Maade kunde ansee denne Lov som nogen endelig Afslutning af Forholdet eller som Noget, der skulde kunne træde istedetfor en Afsløsningslov. Man betragtede den i det Hele taget som en Lov, der maaskee kunde fremsthynde en Afløsning, men i alt Fald gjøre Tilstanden, indtil en saadan kom, mere taalelig; men jeg troer, at det i begge Henseender har viist sig, at man har taget feil. Erfaringen turde allerede have viist, ikke blot, at Afløsningen ikke er fremmet i nogen kjendelig Grad, men tillige at flere af de Bestemmelser i Loven, som skulde sikke Fæsterne imod en Deel af den Usikkerhed af det Hazardspil, der er i det hele Fæstevæsen, ere affattede saa ubestemte, saa vage, at de paa de fleste Steder slet ikke have kunnet komme til Anvendelse, og dernæst er det jo viist, at den Bestemmelse, hvorefter den tiende Gaard skulde kunne inddrages, uden at der gaves den vedkommende Besidders Arvinger nogensomhelst Slags Godtgjørelse, naar de bleve jagede bort fra Stedet, er saa ubillig og uretfærdig, idet den ligefrem lader dem indgjælde for de Gøder, de andre 9 Gaardes Besiddere kunde have faaet, at det selv ligeoverfor det Gode, der mulig kan være naaet ved Loven, er et stort Spørgsmaal, om man ikke hellere maatte ønske, at den hele Lov blev taget tilbage (Bille: Hvad for noget?). Jeg mener naturligvis ikke, at det skulde gjøres om igjen, hvad der er gjort, men at det bestaaende Forhold for Fremtiden blev hævet ved en ny Lov. Saaledes som Forholdene for Tiden ere, er det jo, som allerede oplyst, omtrent 60,000 Tdr. Hartkorn, der ere undergivne Fæstetvang; selv om dette er en Deel for Meget, som den ærede Indenrigsminister i forrige Møde oplyste, vil det dog viist ikke være mange Tusind Tønder Hartkorn for høit. Vi kunne altsaa regne, at omtrent en Sjettedeel eller en Syvendedeel af alt vort Hart-

korn er undergivet Fæstebaand, og det efterat det fra alle Sider er anerkjendt, at Fæstebaandet er forældet, er Noget, som bør hæves, saasnart som muligt. Og see vi hen til andre Lande, vil det vise sig, at det i de allerfleste, der ere fulgte med Tiden, forlængst er hævet. Hvorlænge skal vi da unblade at gaae med i den Retning? Vi have virkelig ikke saa mange Kræfter at raade over, at vi ikke maae ønske, at Alt maa blive taget med, som vi have, og det indrømme jo Alle, at ved Fæstevæsenet ligger en stor Deel af vore Kræfter, saavel de timelige som de aandelige, bundne. Jeg har derfor ogsaa meget beklaget den Stilling, den høitærede Indenrigsminister har indtaget til dette Forslag, skjøndt jeg ganske viist efter andre Udtalelser fra ham for et Par Aar siden i det andet Thing ikke havde ventet Andet. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgfreds (Bille), at nu, da vi have det andet Thing sammensat saaledes, som det er, og et Ministerium som dette, skulde man netop synes, at Tiden var kommen til, at man kunde faae dette Forhold ordnet. Det var Godeeiere, der fode i Regjeringen, da vore Landforhold først bleve ordnede, og det synes mig smukt, ligesom det ganske viist ogsaa vilde være det Heldigste, om det atter blev Godeeiere, der fuldendte, hvad dengang blev begyndt. Flere af de Mænd, der sidde i Ministeriet, have viist, at de selv vide at afhænde deres Gode til deres Bønder til Selveiendom, og i den Henseende ere de fulgte i hine Regjeringsmænds Fodspor; men jeg vilde ønske, at de ogsaa, hvor det gjælder at fuldende den da begyndte Lovgivning, ikke vilde tage i Betænkning at træde i en Bernstorfs og en Reventlovs Fodspor. Skulde det imidlertid ikke skee, haaber jeg, at det ærede Thing ikke vil blive træt af at forfølge denne Sag videre, indtil det engang maatte lykkes at faae en Regjering, der vilde endelig ordne dette Forhold, hvad jo kan skee paa flere Maader. Jeg troer ikke, at det Forslag, der her er indbragt, er saa ubilligt mod Godeeierne, som det fra flere Sider er paastaet; men Sagen kan jo ganske viist ogsaa ordnes paa andre Maader, der maaskee kunne være